

tive activity in the tourism industry of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 23 (2009): 29-32.

Kvasnytska, R. S., and Ardashkina, N. S. "Osoblyvosti innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv u suchasnykh umovakh" [Features of innovative activity of enterprises in modern conditions]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*. Vol. 3, no. 6 (2009): 247-251.

[Legal Act of Ukraine] (2002). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

Maierova, T. V. *Investytsiina diialnist* [Investment activity]. Kyiv: Vyd-vo TsUL, 2003.

Mensch, G. *Statement in Technology: innovation overcome the depression*. Cambridge: Mass, 1979.

Mykytiuk, P. P., and Seniv, B. H. *Innovatsiina diialnist* [Innovative activities]. Kyiv: Tsentri navchalnoi literatury, 2009.

Pokropyvnyi, S. F. "Innovatsiinyi menedzhment u rynkovii systemi hospodariuvannia" [Innovative management in the market economy system]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 2 (1995): 24-31.

УДК 330.322:336

УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

©2018 ЧУМАК Л. Ф., ІВЧЕНКО М. М.

УДК 330.322:336

Чумак Л. Ф., Івченко М. М. Управління інвестиційною привабливістю підприємства

Метою статті є розроблення пропозицій щодо підвищення інвестиційної привабливості підприємств на основі результатів оцінювання інвестиційної привабливості та стану управління. Розглянуто сутність інвестиційної привабливості підприємства. Визначено основні функції управління інвестиційною привабливістю підприємства. Наведено вимоги до методики визначення показника інвестиційної привабливості. Також наведено послідовність формування інвестиційної привабливості на підприємстві. Запропоновано ряд заходів для підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Ключові слова: інвестування, інвестиційна привабливість, управління інвестиційною привабливістю підприємства, інвестиційні процеси, інвестиційні ризики.

Рис.: 4. **Бібл.:** 12.

Чумак Лариса Федорівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: Larisa_Chumak@ukr.net

Івченко Марина Миколаївна – магістр, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: marinka.ivchenko@ukr.net

УДК 330.322:336

Чумак Л. Ф., Івченко М. М. Управление инвестиционной привлекательностью предприятия

Целью статьи является разработка предложений относительно повышения инвестиционной привлекательности предприятий на основе результатов оценивания инвестиционной привлекательности и состояния управления. Рассмотрена сущность инвестиционной привлекательности предприятия. Определены основные функции управления инвестиционной привлекательностью предприятия. Приведены требования к методике определения показателя инвестиционной привлекательности. Также приведена последовательность формирования инвестиционной привлекательности на предприятии. Предложен ряд мероприятий для повышения инвестиционной привлекательности предприятия.

Ключевые слова: инвестирование, инвестиционная привлекательность, управление инвестиционной привлекательностью предприятия, инвестиционные процессы, инвестиционные риски.

Рис.: 4. **Библ.:** 12.

Чумак Лариса Федоровна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономики и организации деятельности субъектов хозяйствования, Украинская инженерно-педагогическая академия (ул. Университетская, 16, Харьков, 61003, Украина)

E-mail: Larisa_Chumak@ukr.net

Івченко Марина Миколаївна – магістр, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: marinka.ivchenko@ukr.net

UDC 330.322:336

Chumak L. F., Ivchenko M. M. The Management of Investment Attractiveness of Enterprise

The article is aimed at developing proposals as to increasing investment attractiveness of enterprises on the basis of results of investment attractiveness assessment together with management status. The essence of investment attractiveness of enterprise is considered. The basic functions of management of investment attractiveness of enterprise are defined. Requirements to the methodology of determining the investment attractiveness indicator are provided. Also a sequence of formation of investment attractiveness at enterprise is provided. A number of measures to increase the investment attractiveness of enterprise are proposed.

Keywords: investment, investment attractiveness, management of investment attractiveness of enterprise, investment processes, investment risks.

Fig.: 4. **Bibl.:** 12.

Chumak Larisa F. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Organization of Activities of Business Entities, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy (16 Universytetska Str., Kharkiv, 61003, Ukraine)

E-mail: Larisa_Chumak@ukr.net

Ivchenko Maryna M. – Master, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy (16 Universytetska Str., Kharkiv, 61003, Ukraine)

E-mail: marinka.ivchenko@ukr.net

Актуальними потребами сучасності для вітчизняних підприємств є досягнення позитивних змін щодо своїх позицій у ринковому середовищі, що надасть змогу забезпечити сталий розвиток економіки. Враховуючи теперішні умови діяльності

підприємств, можна стверджувати, що прискорення реалізації цієї мети можливе тільки за рахунок пришвидшення інвестиційних процесів. Для залучення інвесторів на перший план виходить необхідність створення, закріплення та обґрунтованість інве-

стиційної привабливості підприємства. Якщо підприємство відповідає вимогам інвесторів, то можна прогнозувати динамічний притік короткострокових і довгострокових інвестиційних потоків. Зацікавити інвесторів можна, тільки надавши обґрунтовану адекватну оцінку можливостей підприємства [2].

Фінансова криза та інші негативні зовнішні та внутрішні фактори впливу на діяльність підприємств призвели до зниження господарчої діяльності або до зупинення роботи багатьох вітчизняних підприємств. У цих умовах шляхом відродження підприємств виступає надходження грошових потоків від внутрішніх та зарубіжних інвесторів і спрямування цих коштів на інноваційні засади виробничої діяльності підприємств. Потенційні інвестори бажають бути впевненими у правильному виборі бізнес-партнера та в ефективному використанні вкладених інвестиційних ресурсів і отриманні узгоджених вигод. Перш за все, для прийняття ефективного управлінського рішення потрібно грамотно аналізувати фінансовий стан підприємства, в яке здійснюються інвестиції, та зробити науково обґрунтовані рекомендації. Головним інструментом в оцінці ефективності здійснення інвестицій є економічний аналіз з його розробленими та вдосконаленими методами та засобами, що дозволяють оцінити доцільність інвестицій та інвестиційну привабливість як окремого підприємства, так і країни в цілому [10]. Саме цим і обумовлена актуальність даного дослідження.

Вченими та практиками значна увага приділяється визначенню поняття «інвестиційна привабливість підприємства». Зокрема визначенню сутності зазначеної категорії та механізму управління інвестиційної привабливості приділяли увагу такі вчені, як Бланк І. О. [3], Буткевич С. А. [11], Гайдуцький Ф. П. [4], Мамуль Л. О., Коюда О. П. [7], Мейер К. Е. [11], Чернявська Т. А. [11], Ястремська О. М. [12] та ін. Але, при цьому, в сучасній економічній літературі досі немає єдиного підходу до визначення сутності поняття «інвестиційна привабливість підприємства».

Огляд наукових праць дозволяє стверджувати, що науковці пропонують досить схожі визначення даного поняття. Чимало вчених під інвестиційною привабливістю підприємства розуміють узагальнену характеристику окремих підприємств як об'єктів потенційного вкладення інвестицій за показниками можливості розвитку виробництва, досягнення бажаних обсягів продаж, стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості, конкурентоспроможності та збільшення конкурентних переваг.

Інвестиційна привабливість та її рівень інформують потенційного інвестора про доцільність вкладення фінансових засобів у цей суб'єкт господарювання, дає змогу прийняти правильне управлінське рішення.

Метою статті є визначення найбільш впливових факторів управління інвестиційною привабливістю підприємств на базі результатів оцінки фінансового стану підприємства, ризиків та визначення резервів підвищення інвестиційної привабливості.

Розвиток будь-якої системи є неможливим без певних вкладень абсолютно різноманітного характеру, які покликані змінити її або підтримати на необхідному рівні розвитку. Загалом процес таких вкладень називається *інвестуванням* і забезпечує необхідний рівень відтворення. Процес інвестування передбачає надання ресурсів певної якості в певних обсягах, що покликані забезпечити в майбутньому приріст капіталу, розвиток необхідного сегмента економічної чи соціальної системи.

Під *інвестиційною привабливістю* підприємства будемо розуміти сукупність характеристик виробничої, комерційної, фінансової, управлінської діяльності та специфіки інвестиційного клімату, що доводять доцільність здійснення інвестицій в це підприємство [6]. До основних *цілей* оцінки інвестиційної привабливості відносять:

- ✦ визначення поточного стану підприємства та оцінку перспектив його розвитку;
- ✦ розробку ефективних заходів підвищення інвестиційної привабливості;
- ✦ залучення інвестицій у потрібних обсягах, що відповідають інвестиційній привабливості;
- ✦ досягнення синергетичного позитивного ефекту від освоєння залучених інвестицій.

Досягнення та підвищення інвестиційної привабливості на сучасному етапі можна вважати основним фактором ефективної діяльності підприємства, що дозволяє йти шляхом інноваційного розвитку та досягти й утримувати конкурентоспроможність.

Щодо управлінського аспекту, то інвестиційну привабливість підприємства доцільно розглядати як систему, складовими якої є фінансові, економічні та інші відносини, що виникають у процесі досягнення сталого розвитку підприємства, і задоволення вимог, які висувають потенційні інвестори. Існує багато показників, за допомогою яких оцінюється стан цієї системи за різними сферами діяльності підприємства, важливих для його майбутнього і дуже інформативних для інвесторів. Характеристика об'єкта управління та визначення поняття «управління інвестиційною привабливістю підприємства» дозволяє надати таке його визначення: це – процес цілеспрямованого впливу керівництва підприємства на систему фінансових, економічних та інших відносин, що виникають у процесі забезпечення ефективного розвитку підприємства, і задоволення вимог потенційних інвесторів [9]. Основні завдання та напрями дій щодо забезпечення інвестиційної привабливості дозволяють сформулювати основні *функції* управління інвестиційною привабливістю підприємства (рис. 1).

Рис. 1. Функції управління інвестиційною привабливістю підприємства

Ефективність процесу управління залежить від реалізації послідовного та точного виконання наведених функцій за етапами проходження управлінського циклу. Це надає можливість забезпечити безперервність і ефективність процесу управління. Як критерій ефективності пропонується розглядати здатність системи управління своєчасно досягати встановлених цілей у напрямку забезпечення інвестиційної привабливості підприємства.

На прийняття рішення щодо визначення об'єкта інвестування впливає:

- ✦ наявність надійної інформації щодо кон'юнктури ринку;
- ✦ інвестиційний клімат держави;
- ✦ оцінка привабливості інвестиційного проекту;
- ✦ рівень ризику інвестиції;
- ✦ належність підприємства до галузі, що розвивається, або депресивної галузі;
- ✦ привабливість території, на якій розташований потенційний об'єкт інвестування.

Кожен з цих елементів характеризується системою взаємопов'язаних показників. Інвестор при виборі об'єкта інвестування стикається з потребою оцінити багато факторів, що визначають ефективність його майбутніх інвестицій.

Підприємство ж, бажаючи отримати інвестиції, повинно створювати ефективну систему управління діяльністю підприємства, інвестиційною привабливістю, яка приведе до поліпшення значень тих показників, що мають вагу для інвестора при прийнятті рішення про інвестування.

Вимоги, які висувуються до методики визначення показника інвестиційної привабливості, наведено на *рис. 2*. Ця методика дозволяє інвесторам провести обґрунтований вибір об'єкта інвестування, надає можливість контролювати ефективність інвестицій, коректувати процес реалізації інвестиційних проектів з урахуванням зворотного зв'язку [5, с. 101].

При управлінні інвестиційною привабливістю підприємства особлива увага приділяється фінансо-

вому забезпеченню – джерелам фінансування. Крім того, слід відмітити, що одним з головних чинників інвестиційної привабливості підприємства є інвестиційні ризики.

Класифікацію інвестиційних ризиків наведено на рис. 3.

ною метою підприємства, як формування конкурентних переваг і підвищення конкурентоспроможності, що дозволить підприємству закріпитися на інвестиційному та товарному ринках і забезпечити сталий розвиток. Загальними *факторами* інвестиційної привабливості прийнято вважати:

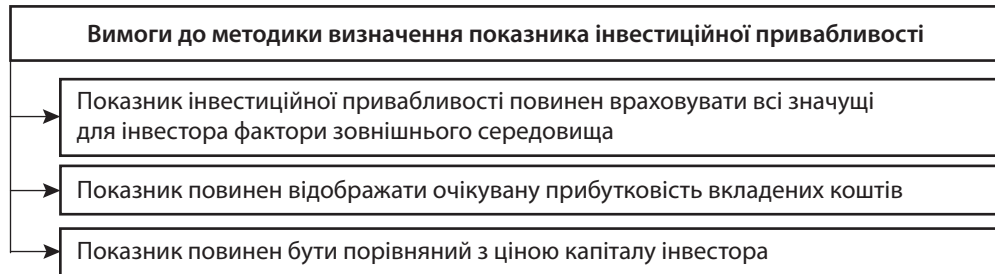

Рис. 2. Вимоги до методики визначення показника інвестиційної привабливості

Рис. 3. Види інвестиційних ризиків

Ризик упущеної вигоди розуміють як недоотримання прибутку (фінансовий збиток), що може виникнути в разі нереалізації запланованого заходу.

Ризик зниження прибутковості виникає, як правило, у разі зміни розміру відсотків і дивідендів у бік зменшення по портфельних інвестиціях, по внесках і кредитах.

Ризик зниження прибутковості включає такі різновиди: процентні ризики та кредитні ризики.

Ризик прямих фінансових втрат пов'язується з втратами від невірному вибору вкладення капіталу.

Формування та ефективне управління інвестиційною привабливістю підприємства є процесом, який є дуже важливим як для підприємства, так і для інвестора. З одного боку, підприємство отримує можливість забезпечення фінансування інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності. З іншого боку, інвестор отримує можливість задоволення своїх потреб шляхом ефективного використання фінансових накопичень через інвестиції.

Слід відмітити, що інвестиційна діяльність тісно пов'язана з проектною. Тому створення позитивного інвестиційного іміджу підприємства залежить, у тому числі, від пропонування ефективних проектів, що пов'язані з впровадженням сучасних інноваційних розробок, гарантують очікувані прибутки та затверджені строки реалізації.

Процес управління інвестиційною привабливістю підприємства також пов'язано з такою стратегіч-

- ★ *фінансово-економічні* (підвищення ефективності використання основних, оборотних фондів, якості управління прибутком, кредиторською й дебіторською заборгованістю, вдосконалення маркетингової діяльності та ін.);
- ★ *соціальні* (соціальний рівень розвитку суспільства, рівень кваліфікаційної підготовки робочої сили, доступ до факторів виробництва, врахування екологічних проблем);
- ★ *інформаційні* (розробка та впровадження новітніх сучасних інформаційних систем і технологій на виробництві, забезпечення формування діючої системи внутрішнього обміну інформацією).

Значна увага в процесі підвищення інвестиційної привабливості підприємства належить маркетинговій діяльності, а саме – діагностиці змін зовнішнього середовища та їх впливу на діяльність, конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість підприємства. До основних параметрів, за якими проводяться дослідження та позиціонування, відносять кон'юнктуру ринку, місткість товарного та інвестиційного ринків, існуючу систему ціноутворення, цінову динаміку, методи просування товару, споживчі властивості товарів, рівень і структуру ринкового попиту та пропозиції, весь спектр (методи, інструменти) діяльності конкурентів тощо. Крім того, проводиться аналіз внутрішніх факторів підприємства, ефективності їх використання, потенційних можливостей підприємства в напрямку товарного

асортименту, використання виробничих потужностей, оптимізації матеріально-технічного постачання та виробничої логістики, поточного фінансового стану та можливості його покращення.

Управління інвестиційною привабливістю в напрямку її підвищення спирається на послідовне виконання визначених етапів (рис. 4). Досягнення стратегічної мети підприємства повністю залежить від ретельності розробки засад та їх чіткої реалізації.

Рис. 4. Послідовність формування інвестиційної привабливості на підприємстві [8]

З метою покриття операційного ризику капіталом є валовий дохід. Вагомою складовою активів підприємства, задля досягнення прибуткової діяльності та, відповідно, оптимальності структури, мають бути оборотні активи, що приносять підприємству доходи.

Таким чином, можна стверджувати про наявну пряму залежність між обсягом оборотних активів підприємства та рівнем валових доходів. Водночас відсутність такої залежності може бути свідченням низької якості оборотних активів, недосконалих управлінських рішень підприємства, конкурентної позиції підприємства тощо.

З метою збільшення прибутку на підприємстві доцільно збільшувати величину залученого капіталу. Якщо є перспективи залучення капіталу недержавних інвесторів, то необхідно створення механізму захисту від некомерційних ризиків та прискорення його впровадження у практику.

ВИСНОВКИ

Управління інвестиційною привабливістю на сучасному етапі потребує від вітчизняних підприємств принципово нових підходів до формування свого привабливого інвестиційного іміджу. Цей процес пов'язано з визначенням і пропонуванням перспективних проектів, що забезпечують високу потенційну прибутковість за рахунок впровадження новітніх розробок у сфері технологій, техніки, інформації. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексєнко Л. М. Фінансові аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний форум*. 2009. № 3. С. 94–102.

2. Аранчій Г. С., Гончаренко С. А. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2011. Вип. 3. Т. 2. С. 59–64.

3. Бланк И. А. *Инвестиционный менеджмент* : учеб. пособие. Киев : Эльга Ника-Центр, 2001. 552 с.

4. Гайдучий А. П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки. *Економіка і прогнозування*. 2004. № 4. С. 119–129.

5. Гуськова Т. Н., Рябцев В. М., Гениатулин В. Н. *Оценка инвестиционной привлекательности объектов статистическими методами*. М. : Изд-во Гос. акад. сферы быта и услуг, 1999. 149 с.

6. Євтушенко С. О. Організаційно-економічні фактори підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.02. Харків, 2001. 20 с.

7. Коюда О. П. Інвестиційна привабливість підприємства в умовах трансформації економіки : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01. Харків, 2003. 16 с.

8. Лазарева Т. О. Оцінка і підвищення інвестиційної привабливості підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 3. С. 68–75.

9. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій : затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23.02.1997 р. № 22 // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. 1998. № 7. С. 18–28.

10. Пилипенко О. І. Методика аналізу інвестиційної привабливості підприємства: макро- і мікроекономічний аспекти. URL: https://ztu.edu.ua/ua/science/publishing/visnik/econom/4_50/25.pdf

11. Підходи до визначення інвестиційної привабливості підприємства. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

12. Ястремська О. М. Моделювання оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств в умовах трансформації економіки. *Проблеми науки*. 2005. № 11. С. 20–28.

REFERENCES

Aleksieienko, L. M. "Finansovi aspekty otsinky investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstva" [Financial aspects of investment attractiveness assessment of an enterprise]. *Ekonomichnyi forum*, no. 3 (2009): 94-102.

Aranchii, H. S., and Honcharenko, S. A. "Investytsiina pryvablyvist pidpriemstv: sutnist, faktory vplyvu ta otsinka isnuichykh metodyk analizu" [Investment attractiveness of enterprises: the essence, factors of influence and evaluation of existing methods of analysis]. *Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi aharnoi akademii*, vol. 2, no. 3 (2011): 59-64.

Blank, I. A. *Investitsionnyy menedzhment* [Investment management]. Kyiv: Elga; Nika-Tsentr, 2001.

Guskova, T. N., Ryabtsev, V. M., and Geniatulin, V. N. *Otsenka investitsionnoy privlekatelnosti obektov statisticheskimi metodami* [Evaluation of investment attractiveness of objects by statistical methods]. Moscow: Izd-vo Gos. akad. sfery byta i uslug, 1999.

Haidutskyi, A. P. "Otsinka investytsiinoi pryvablyvosti ekonomiky" [Estimation of investment attractiveness of the economy]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, no. 4 (2004): 119-129.

Koiuda, O. P. "Investytsiina pryvablyvist pidpriemstva v umovakh transformatsii ekonomiky" [Investment attractiveness of the enterprise in the conditions of economy transformation]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.06.01*, 2003.

Lazareva, T. O. "Otsinka i pidvyshchennia investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstva" [Estimation and increase of investment attractiveness of the enterprise]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 3 (2009): 68-75.

"Metodyka intehralnoi otsinky investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstv i orhanizatsii : zatv. nakazom Ahentstva z pytan zapobihannia bankrutstvu pidpriemstv ta orhanizatsii 23.02.1997 r. No. 22" [Methodology of Integral Assessment of Investment Attractiveness of Enterprises and Organizations: Approved by Order of the Agency for the Prevention of Bankruptcy of Enterprises and Organizations of 23.02.1997, no. 22]. *Derzhavnyi informatsiinyi biuleten pro pryvatyzatsiiu*, no. 7 (1998): 18-28.

"Pidkhody do vyznachennia investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstva" [Approaches to the definition of investment attractiveness of the enterprise]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Pylypenko, O. I. "Metodyka analizu investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstva: makro- i mikroekonomichni aspekty" [Methodology for analyzing the investment attractiveness of an enterprise: macro- and microeconomic aspects]. https://ztu.edu.ua/ua/science/publishing/visnik/econom/4_50/25.pdf

Yastremska, O. M. "Modeliuvannia otsinky investytsiinoi pryvablyvosti promyslovykh pidpriemstv v umovakh transformatsii ekonomiky" [Modeling the estimation of investment attractiveness of industrial enterprises in the conditions of economy transformation]. *Problemy nauky*, no. 11 (2005): 20-28.

Yevtushenko, S. O. "Orhanizatsiino-ekonomichni faktory pidvyshchennia investytsiinoi pryvablyvosti promyslovykh pidpriemstv" [Organizational and economic factors of increase of investment attractiveness of industrial enterprises]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.06.02*, 2001.